

DZIAŁANIA LOKALNE

- krok po kroku

Autorki i autorzy: zespół „Młodzi głosują+”

Redakcja i korekta: Barbara Kostrzewska

Projekt i skład graficzny: Marek Łomacz

Warszawa 2020

Program:

Projekt realizowany przez:

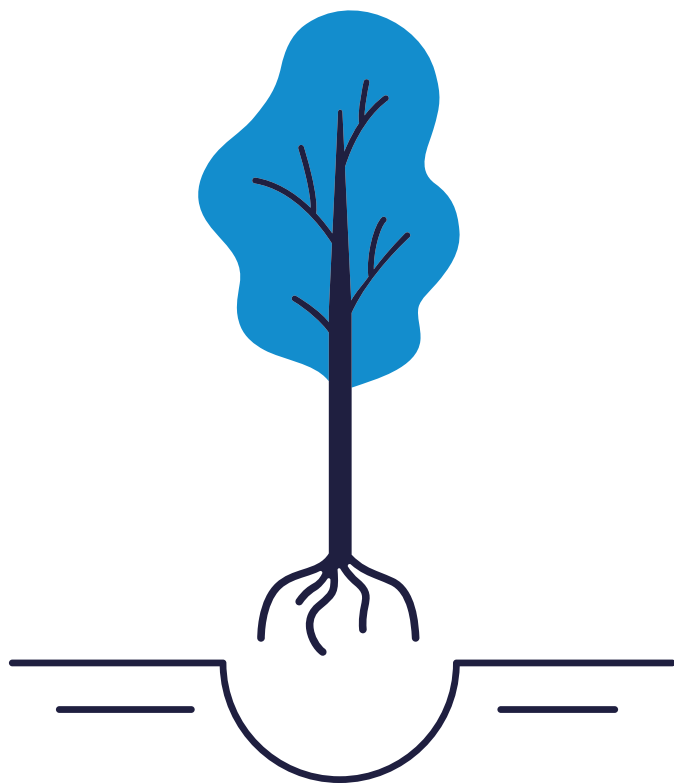

Partner projektu:

Program „Młodzi głosują+” jest realizowany w ramach projektu nr POWR.03.01.00-00-T065/18 pt. „Aktywizacja społeczna i obywatelska młodych ludzi w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych”, zwanym dalej Projektem. Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Priorytet III: Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, Działanie 3.1 Kompetencje w szkolnictwie wyższym.

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	4
II. DZIAŁANIA LOKALNE – TWÓJ OSOBISTY WKŁAD!	5
III. LIDERSKA TOŻSAMOŚĆ	5
Kim jest lider(-ka) społeczności lokalnej?	5
Nie każdy musi być liderem, nie każda musi być liderką	6
Moje miejsce w grupie	7
Moje mocne i słabe strony	7
Refleksja wokół działań	8
IV. TWORZENIE I ROZWIJANIE GRUPY – NARZĘDZIA I METODY	9
Od czego zacząć?	9
Trudności w projekcie	10
V. ZAPANOWAĆ NAD PRZESTRZENIĄ – WSPÓŁPRACA	10
Głos w eterze – czyli rzecz o mediach	11
Mury instytucji nie dla nas? Wręcz przeciwnie!	12
Współpraca z firmami to nie tylko wsparcie finansowe	12
O organizacjach pozarządowych słów kilka	13
VI. CO NAS NAPĘDZA – POMYSŁY	14
VII. NIEZBĘDNIK	19
Materiały	19
Ćwiczenia	19
Wideo	20

I. WSTĘP

Zacznijmy od tego, że każda część tej publikacji odnosi się bezpośrednio do działań, które jako młodzi ludzie możecie realizować na rzecz najbliższego otoczenia. Niektórzy z Was zapewne mają już doświadczenia z tego typu inicjatywami, inni dopiero zaczynają się interesować tematem, a jeszcze inni po raz pierwszy spotykają się z terminem „działania lokalne”.

O co cały ten hałas i po co w ogóle są nam działania lokalne?

Wyobraźcie sobie grupę osób, która – idąc za wspólną potrzebą – chce np. doprowadzić do porządku jakiś teren w swojej miejscowości, tak aby móc tam wyprowadzać psy, albo szuka miejsca, gdzie można by dzielić się pasjami i organizować różnego rodzaju koncerty, wystawy i spotkania – brak takiego lokalu często doskwiera młodym osobom. W takiej sytuacji młodzi ludzie mogą wziąć sprawy w swoje ręce i z pomocą dorosłych zorganizować coś na kształt klubu osiedlowego lub kawiarenki obywatelskiej.

Jak widzicie, działania lokalne odpowiadają na konkretne potrzeby mieszkańców w danym miejscu osób. Mają też w sobie komponent współpracy, który dodatkowo buduje relacje między ludźmi, a także wzmacnia poczucie wspólnoty i odpowiedzialności.

Jednak, żeby działać bardziej efektywnie, warto zdać sobie sprawę z kilku rzeczy.

Po pierwsze: cokolwiek robimy, zawsze zaczynamy od siebie. To w naszej głowie powstaje pierwsza myśl, to my wychodzimy z inicjatywą lub podejmujemy decyzję, że chcemy przyłączyć się do konkretnej grupy. Dlatego właśnie w tej publikacji znalazła się część dotycząca liderek tożsamości.

Po drugie: kiedy chcemy działać na rzecz lokalnej społeczności, powinniśmy zastanowić się, czy wokół nas nie ma więcej osób, którym – podobnie jak nam – zależy na wspólnym dobru. O tym, jak pracować z innymi, można przeczytać w kolejnym rozdziale publikacji, poświęconej tworzeniu i rozwijaniu grupy.

Po trzecie: my i grupa to jedno, ale warto też pomyśleć nad zasobami zewnętrznymi i współpracą z tymi, dla których często to, co robimy, jest ważne i potrzebne. O tym przeczytacie w części dotyczącej współpracy z mediami, instytucjami, firmami i organizacjami pozarządowymi.

Po czwarte: żeby nie wymyślać na nowo koła, przygotowaliśmy dla Was dwa ostatnie rozdziały – dotyczące kilku ciekawych praktyk z programu „Młodzi głosują+” – oraz garść niezbędnych linków, które dodatkowo poszerzą Waszą wiedzę.

Mamy nadzieję, że poniższa publikacja będzie dla Was przydatna i inspirująca!

II. DZIAŁANIA LOKALNE – TWÓJ OSOBISTY WKŁAD!

Czy zastanawialiście się kiedyś, dlaczego pewne rzeczy nie działają w Waszej okolicy tak, jakbyście tego chcieli? Dom kultury nie ma oferty skierowanej do młodzieży, boisko nie jest dla Was dostępne, nie macie gdzie prezentować swojej twórczości, a starsi w drodze nad jezioro nie mają gdzie usiąść, bo władza lokalna nie zapewniła w tamtym miejscu ławek. Każda społeczność ma swoje problemy, ale dzięki takim osobom jak lokalni liderzy i liderki otaczająca Was rzeczywistość może zmieniać się na lepsze.

Działając lokalnie, nie tylko zmieniacie swoją okolicę, ale też nabywacie nową wiedzę i umiejętności, które przydadzą się Wam w dorosłym życiu.

Dzięki działaniom z innymi ludźmi dowiadujemy się wiele o sobie samych, ale przede wszystkim nabywamy umiejętność sprawnej komunikacji i radzenia sobie w wielu nieprzewidywalnych sytuacjach, potrafimy zapanować nad stresem spowodowanym wystąpieniami publicznymi i lepiej rozumiemy, jak różni potrafią być ludzie wokół nas.

Działania na rzecz innych pokazują nam, że nawet niewielkim wysiłkiem możemy pomóc innym w potrzebie. Uczymy się przy tym odpowiedzialności i wytrwałości w dążeniu do celu, a także jesteśmy w stanie dostrzec w potrzebach innych osób swoje własne potrzeby.

Dlatego warto, aby młodzi ludzie działali na rzecz swojej okolicy. Pamiętajcie, że Wasz osobisty wkład jest nieoceniony!

III. LIDERSKA TOŻSAMOŚĆ

Kim jest lider? Kim jest liderka? Czy każda osoba może stać się liderem? A może każda osoba choć raz w życiu powinna być liderem? Co to dokładnie znaczy i jakie niesie za sobą konsekwencje?

W niniejszej publikacji postaramy się odpowiedzieć na te pytania, pamiętając przy tym, że skupiamy się tu na roli lidera, który działa na rzecz lokalnej społeczności. Aktywisty, osoby, która działa w obszarach społeczno-obywatelskich.

Kim jest lider(-ka) społeczności lokalnej?

To osoba, którą wyróżnia zapał do działania oraz stopień zaangażowania w sprawy dotyczące mieszkańców i mieszkańek danej okolicy. Może to być zarówno radny danej gminy, burmistrz, lokalna przedsiębiorczyni, jak i animator pracujący w domu kultury, aktywista działający przy organizacji pozarządowej czy uczennica jednej ze szkół. Form zaangażowania liderów może być wiele – od organizowania zbiórki na rzecz schroniska dla zwierząt, poprzez organizację spotkań czy koncertów, do działań na rzecz seniorów.

Liderem lub liderką może stać się każdy – czy to naprawdę kontrowersyjne stwierdzenie? Przecież nikt nie rodzi się ani znawcą danego tematu, ani urodzonym mówcą, naukowcem czy rzemieślnikiem. Dlaczego więc miałby urodzić się liderem?

Nie każdy musi być liderem, nie każda musi być liderką

Poza samym liderem w grupie ważne są też inne osoby, bez których Wasze działania nie zakończyłyby się powodzeniem. Poniżej zamieszczamy podział według teorii Belbina, który wyróżnia dziewięć charakterystycznych ról zespołowych. Rola to połączenie dominującej cechy charakteru i sposobu zachowania się danej osoby. Te czynniki wpływają na relacje między poszczególnymi członkami w grupie.

Wykaz ról wg teorii Belbina:

1. **Praktyczny organizator** (wykonawca, realizator) – to ktoś, kto najlepiej czuje się w działaniu, jest typem zadaniowca i lubi nowe wyzwania.
2. **Naturalny lider** (prezes, lokomotywa) – osoba o dużej charyzmie i sile przebicia, którą ludzie chętnie słuchają i idą za nią.
3. **Człowiek akcji** (ustawiacz, koordynator) – lubi „spinać” działania, delegować je i przewidywać, co może się wydarzyć.
4. **Siewca** (pomysłodawca, myśliciel) – wizjoner, ale też osoba, która bez większego problemu wpada na coraz to nowsze pomysły.
5. **Człowiek kontaktów** (badacz zasobów, poszukiwacz źródeł) – to pracowita osoba, dla której niestraszny jest kontakt z firmami czy instytucjami. Potrafi też zauważyć potencjał w najbliższych osobach.
6. **Sędzia** (analityk, krytyk wartościujący) – potrafi spojrzeć na działania z innej, nowej perspektywy. Gdy trzeba, włoży kij w mrowisko, potrafi też dostrzec coś, czego inni nie widzą.
7. **Człowiek grupy** (dusza zespołu) – dzięki tej osobie dobra atmosfera w grupie zawsze jest utrzymana.
8. **Perfekcjonista** (kontroler, skrupulatny wykonawca) – umysł analityczny i przewidujący, ale też ktoś, kto czuwa nad tym, aby wszystko szło według ustalonego planu.
9. **Specjalista** – posiada wiedzę i umiejętności w danej dziedzinie i lubi, kiedy może się w tym sprawdzić.

Więcej o tej teorii i samych rolach przeczytacie w artykule dostępnym pod adresem:

<https://effect.edu.pl/blog/role-w-grupie>.

Bycie liderem to tylko jedna z części naszej tożsamości. Na to, jacy jesteśmy, składa się wiele czynników. Dlatego warto zdać sobie sprawę, że nasza tożsamość jest wielowymiarowa i tak naprawdę nigdy nie jesteśmy tylko Polkami czy Polakami, ale zawsze jesteśmy np. Polkami o określonych zainteresowaniach, wyznających określone wartości. To wszystko sprawia też, że nowe cechy naszej tożsamości nabywamy w trakcie całego życia. Tak samo jest z byciem liderem czy liderką – w pewnych sytuacjach możemy nim/nią być, w innych zaś nie czujemy takiej potrzeby czy też nie mamy takiej możliwości.

Moje miejsce w grupie

Zapraszamy w tym miejscu do autorefleksji. Spróbuj odpowiedzieć na poniższe pytania i zastanów się, z czego wynika taka, a nie inna odpowiedź na każde z nich. Odpowiedzi zapisz na kartce i zachowaj dla siebie:

- jaką rolę najczęściej odgrywasz w grupie?
- jak postrzegają Cię inni, z którymi działasz?
- jakie masz względem siebie oczekiwania odnośnie do bycia w grupie? Czy obecna rola Cię zadowala, czy chciałbyś/chciałabyś to zmienić?
- jakie zadania najbardziej Cię satysfakcjonują?
- czego nie lubisz robić albo/i co sprawia Ci największą trudność?
- czy chciałbyś/chciałabyś zmienić swoje położenie w grupie?
- czy uważasz się za lidera/liderkę?

Zadanie: Zapytaj trzech znajomych osób, jak postrzegają Cię na tle grupy, co w Twoim zachowaniu jest dla nich charakterystyczne oraz jak mogliby opisać Twoje zaangażowanie.

Ich odpowiedzi pozwolą Ci dowiedzieć się jeszcze więcej o sobie.

Moje mocne i słabe strony

Każdy z nas jest w czymś lepszy, a w czymś innym słabszy. Jak to jest w Twoim przypadku? Które z Twoich umiejętności Cię satysfakcjonują, a które wymagają jeszcze pracy? A może są też rzeczy, których chciałbyś/chciałabyś nauczyć się od zera? Poniższe ćwiczenie pomoże Ci w odpowiedzi na tak postawione pytania. Odpowiedzi zapisz na kartce i zachowaj ją dla siebie.

ĆWICZENIE:

Spróbuj odpowiedzieć sobie na następujące pytania i do każdego z nich dodaj komentarz w kolumnach „Do czego może mi się przydać w przyszłości?” i „Co mogę zrobić, żeby ją poprawić?”.

Moja mocna strona	W czym się objawia?	Co mogę zrobić, żeby było jeszcze lepiej?	Do czego może mi się przydać w przyszłości?

Moja słabsza strona	W czym się objawia?	Co mogę zrobić, żeby ją poprawić?

Refleksja wokół działań

Dzięki wspólnym działaniom możemy osiągnąć dużo więcej, niż byśmy zrobili w pojedynkę. Jakie to korzyści? Ich zestawienie przedstawiono poniżej.

Z grupą	Samemu
Razem wpadamy na więcej pomysłów	Mamy ograniczoną liczbę pomysłów – tylko tyle, ile sami/same wymyślimy
Możemy podzielić działania na więcej osób	Wszystko robimy sami/same
W grupie mamy szansę poszerzyć swoją wiedzę i doświadczenie o to, co potrafią inni	Jesteśmy zdani tylko na siebie i swoje doświadczenie oraz wiedzę
Z trudnościami w projekcie radzimy sobie wspólnie, dzięki czemu możemy wymyślić więcej rozwiązań	Musimy radzić sobie samemu, nie mamy oparcia w innych
Odpowiedzialnością dzielimy się pomiędzy osobami tworzącymi grupę	Za wszystko, co robimy, jesteśmy odpowiedzialni samodzielnie
Pokazujemy na zewnątrz, że działamy jako grupa, przez co jesteśmy inspirujący dla innych osób	-
Uczymy się współpracy i wspólnego działania	-

Powyższa tabela wyraźnie pokazuje pewną znaną od zarania dziejów prawidłowość – **działając w grupie, zyskujemy więcej**. Zdobywamy nowe umiejętności i kompetencje, które mogą okazać się przydatne w dorosłym życiu. Do tej refleksji warto dołożyć zastanowienie się nad ogólną sensownością podejmowania inicjatyw na rzecz innych.

ĆWICZENIE:

W poniższym ćwiczeniu zachęcamy Was do spojrzenia na kilka obszarów przez własny pryzmat (zarówno Waszej osobowości, jak i specyfiki grupy i miejsca, w którym działacie). Do każdego z obszarów dopiszcie swój własny komentarz – co oznacza on w Waszym wypadku:

- Działamy, bo łączy nas idea (jaka?),
- Działamy, aby innym było lepiej (jakim innym i dlaczego?),
- Działamy, bo tego wymaga sytuacja (jaka sytuacja? O co konkretnie Wam chodzi?),
- Działamy, bo chcemy rozwijać siebie (w jaki sposób? Co konkretnie?),
- Działamy, bo zależy nam na... (na czym konkretnie? Jaką zmianę chcecie wprowadzić? Co chcecie przekazać innym?).

Odpowiedzi pozwolą Wam jeszcze bardziej osadzić się „tu i teraz”, sprawdzić, jaka jest Wasza motywacja, a także lepiej zrozumieć potrzeby osób, z którymi i dla których działacie.

IV. TWORZENIE I ROZWIJANIE GRUPY – NARZĘDZIA I METODY

Grupa to zbiór osób, które łączy jakaś wspólna więź/idea/działanie. Na jej przykładzie omówimy wykorzystanie potencjału poszczególnych osób w kontekście działań na rzecz dobra wspólnego.

Od czego zacząć?

Założmy, że mamy jakiś pomysł na działanie albo na zawiązanie się grupy, która będzie realizować wspólne pomysły konkretnych inicjatyw. Warto w tym miejscu odpowiedzieć sobie na kilka pytań: czy członkowie grupy mają być tylko z naszej klasy lub ze szkoły, czy też mogą to być również osoby z zewnątrz? Kto to ma być i w jakim wieku? Ile osób potrzebujemy do współpracy? Pamiętajmy, że czasem mniej znaczy efektywniej.

Założmy też, że właśnie realizujecie jakiś projekt, np. w ramach programu „Młodzi głosują+”. Macie określone ramy programu i wiecie, jakie są jego cele oraz jakie rezultaty chcecie osiągnąć. Korzystając z tych danych, formułujecie informację skierowaną do osób, z którymi potencjalnie będziecie współtworzyć grupę.

Kiedy już wiecie, kogo potrzebujecie i do czego, wysyłacie informację dostępnymi kanałami informacyjnymi, zarówno online, jak i tradycyjnymi – „poczta pantoflowa”, ogłoszenia na tablicach czy plakaty w miejscach, gdzie spotykają się osoby, na których Wam zależy.

ĆWICZENIE:

Ta część aż się prosi o skorzystanie z naszych wcześniejszych materiałów. Tutaj prezentujemy następujące ćwiczenia:

1. **Przyłącz się do nas** – o tym, jak skompletować nową grupę.
2. **Dywan** – gdy grupa jest już zrekrutowana, czas na poznanie się. To ćwiczenie pomoże Wam w tym.
3. **Co nas łączy?** – dzięki temu ćwiczeniu sprawdzicie, jakie posiadacie wspólne cechy i umiejętności. To pozwoli Wam jeszcze bardziej się zintegrować.
4. **Kontrakt** – czyli ćwiczenie pomagające w ustaleniu zasad pracy, jakimi będziecie się kierować w trakcie trwania Waszego projektu.
5. **Mapa marzeń** – tutaj będziecie mieć szansę porozmawiać o swoich oczekiwaniach pod kątem nauczenia się nowych rzeczy w projekcie.
6. **Opracowanie harmonogramu i podział zadań** – kiedy już wiecie, „po co?”, „dla kogo?” i „jak?”, warto podzielić się zadaniami do realizacji.

Opis ćwiczeń znajdziecie pod tym adresem:

https://mlodziwakcji.ceo.org.pl/sites/mlodziwakcji.ceo.org.pl/files/wiwat_niepodleglosc_net.pdf
(str. 38-50)

Trudności w projekcie

Czy zdarzyło Wam się w trakcie prowadzonych działań natrafić na trudności? Czy mieliście problem z tym, że Wasz pomysł nie spotkał się z wystarczająco dobrym przyjęciem ze strony odbiorców? Czy pojawiły się w grupie konflikty, a morale opadło tak nisko, że postanowiliście wycofać się z realizacji projektu?

Jeżeli odpowiedź na któreś z powyższych pytań brzmi „nie”, to oznacza, że albo jesteście wyjątkowymi szczęściarzami, albo dotąd nie organizowaliście żadnego projektu dla lokalnej społeczności.

Jeśli odpowiedź brzmi „tak”, to też się nie martwcie. Wszystko jest w jak najlepszym porządku!

Jak zatem zabrać się za trudności i konflikty?

Na pewno warto o nich porozmawiać w bezpiecznej dla wszystkich przestrzeni. Potrzebna będzie przynajmniej jedna osoba, która będzie pełnił funkcję moderatora zbierającego tematy do dyskusji.

Warto pamiętać o kilku rzeczach:

- jeszcze przed rozpoczęciem działań możecie rozmawiać o potencjalnych trudnościach, które mogą pojawić się w trakcie trwania projektu. To pozwoli Wam na krytyczne spojrzenie na realizowane działania, a także na refleksję na temat możliwych rozwiązań trudnych sytuacji,
- kiedy trudności pojawią się już w trakcie trwania projektu, warto o nich rozmawiać – wówczas głos każdej osoby z grupy jest na wagę złota. To właśnie trudne sytuacje jeszcze bardziej cementują grupę i uczą radzenia sobie ze stresem,
- nie czekajcie z rozwiązaniami do ostatniej chwili. Jeżeli nie wiecie, co zrobić w danej sytuacji, zwróćcie się o pomoc do Waszego nauczyciela lub opiekuna. Opiszcie tej osobie sytuację i spróbujcie razem zaradzić problemowi,
- podczas rozmawiania o trudnościach na forum zespołu prowadźcie dyskusję w taki sposób, aby każda osoba czuła, że przestrzegane są jej własne granice, z jednoczesnym zachowaniem szacunku,
- zadawajcie pytania typu: „Co w tej sytuacji możemy razem zrobić?”, „Jak sprawić, aby to działanie zostało dobrze zrealizowane?”, „Kto mógłby być tutaj pomocny?”, „Co jest potrzebne, abyś zaangażował/zaangażowała się w powierzone zadanie?”,
- nie unikajcie emocji w rozmowie, jednocześnie pamiętając o wzajemnym szacunku.

ĆWICZENIE:

Pomocne może być dla Was ćwiczenie „**Trudności i konflikty**”, które znajdziecie **TU** na str. 55-56.

V. ZAPANOWAĆ NAD PRZESTRZENIĄ – WSPÓŁPRACA

Grupa, w której działamy; opiekun/nauczyciel, który nas wspiera; społeczność szkolna – te trzy składowe są podstawowymi budulcami zasobów, które wykorzystujemy w naszych projektach. Możemy ograniczyć się tylko do nich, ale jeśli chcemy, żeby o naszych inicjatywach było słychać też poza

szkołą, warto tę listę poszerzyć o kilka dodatkowych podmiotów i osób. Poniżej omówimy każdy z takich podmiotów, opisując ich specyfikę, przydatność względem Waszych działań, ale też to, co Wasza grupa może mieć im do zaoferowania.

Głos w eterze – czyli rzecz o mediach

Zacznijmy od prostego zadania. Spróbujcie wypisać wszystkie media, które znajdują się w Waszej okolicy. Następnie sprawdźcie, jaki jest ich zasięg – czy pod ich postami pojawiają się polubienia i komentarze, jak często wrzucają informacje na swoje profile/strony internetowe, czy pracuje tam ktoś, kto – Waszym zdaniem – wyróżnia się aktywnością. Aż wreszcie zastanówcie się, czy dane medium zainteresowane jest opisywaniem działań obywatelskich/spotecznych, a jeśli tak, to czy ma do tego konkretne miejsce/konkretną rubrykę.

Warto pamiętać, że media najczęściej piszą o bardzo przyziemnych rzeczach, takich jak wypadki samochodowe, rozdania nagród, otwarcie szkoły, obchody świąt czy wyniki rozgrywek sportowych. Opiszą więc Wasze działania tylko wtedy, jeśli będzie to dla nich „ciekawym tematem” – gdy zorganizujecie coś użytecznego lokalnie, zrobicie coś interesującego, a może nawet spektakularnego, o czym mówi się w Waszym mieście.

Jak zainteresować Waszymi działaniami media?

Spróbujcie zastanowić się wspólnie, co jest esencją informacji, którą chcecie przekazać, oraz na jakim przekazie Wam zależy. Nie ograniczajcie się tylko do lakonicznej notki, w której podacie miejsce i godzinę wydarzenia oraz kilka szczegółów. Spróbujcie umieścić tam fragment wypowiedzi któregoś z Was lub kogoś, dla kogo to działanie jest ważne. Dorzućcie kilka zdjęć, na których prezentujecie efekt swojej pracy – ważne, aby były tak wykadrowane, żeby prezentowały coś, co zaintryguje odbiorcę.

Co musicie zrobić?

- znaleźć kontakt do danego medium, najlepiej do konkretnej osoby, zajmującej się tematyką, która Was interesuje,
- przygotować tekst, w którym zawarte będą niezbędne informacje (termin, miejsce i szczegóły akcji, kto ją organizuje – wraz z kontaktem do Was, a także zdjęcie, jeżeli medium przewiduje umieszczenie go),
- przed wysłaniem tekstu do danej osoby (jeżeli robicie to po raz pierwszy) skontaktować się z nią telefonicznie albo e-mailowo i poinformować ją o tym, że chcielibyście wystać wiadomość dotyczącą Waszego projektu,
- w wiadomości poprosić dziennikarza o potwierdzenie jej otrzymania i odpowiedź, czy zostanie zamieszczona, a jeśli tak, to kiedy,
- po publikacji Waszej informacji nie zapomnijcie podziękować za nią dziennikarzowi.

Co możecie zaoferować mediom?

- ciekawe, niesztampowe informacje,
- zwiększenie oglądalności/klikalności,
- wymianę barterową – gdy poprosicie o patronat medialny lub dłuższą współpracę, w Waszych informacjach i na plakatach pojawi się ich logotyp,
- pokazujecie, że młodzi ludzie w Waszej okolicy robią ciekawe rzeczy, a media chętnie o tym piszą.

Mury instytucji nie dla nas? Wręcz przeciwnie!

W swojej społeczności lokalnej szczególnie ciekawymi – z punktu widzenia Waszej aktywności – mogą okazać się urzędy gminy/miasta oraz instytucje kultury (dom kultury, świetlica, biblioteka). Tutaj, podobnie jak w przypadku mediów, warto wiedzieć, kto zajmuje się tematami dotyczącymi aktywności młodzieżowej, działaniami społecznymi czy obywatelskimi. W urzędzie gminy lub miasta prawdopodobnie będzie to ktoś, kto pracuje w Wydziale Spraw Społecznych, kto odpowiada za kontakt z różnego rodzaju inicjatywami (sportowymi, kulturalnymi, edukacyjnymi). W domu kultury czy bibliotece będzie to natomiast jakiś animator lub instruktor.

Czego możecie chcieć od instytucji?

- wsparcia poprzez zasoby: miejsce, osoby, sprzęt, przekazanie informacji do określonej grupy (np. seniorów, którzy spotykają się w klubie seniora, młodzieży z kółka teatralnego lub uczestników Dyskusyjnego Klubu Książki),
- wsparcia merytorycznego osoby tam pracującej, która może będzie mogła/chciała Wam pomóc w zorganizowaniu Waszej akcji, a także z którą będzie można skonsultować temat, którym się zajmujecie,
- rozpropagowania Waszych działań dostępnymi kanałami informacji.

Co możecie zaoferować w zamian?

- współpracę polegającą na wzajemnym informowaniu się o realizowanych przez siebie działaniach skierowanych do młodzieży,
- jak w przypadku mediów – w zamian za patronat medialny/honorowy lub dłuższą współpracę w Waszych informacjach i na plakatach pojawi się ich logotyp,
- podziękowanie za wkład w Wasze działanie, zawarte w podsumowaniu akcji, pisanym do lokalnych mediów,
- młodzi ludzie z Waszej miejscowości dowiedzą się, że dana instytucja jest przyjazna podejmowanym przez nich inicjatywom.

Współpraca z firmami to nie tylko wsparcie finansowe

W Waszej społeczności znajdują się firmy o różnym profilu działalności. Może wiecie, które z nich wspierają działania społeczne? Jeśli nie, to warto prześledzić informacje w mediach czy plakaty i ulotki z wydarzeń realizowanych w ostatnim czasie. Znajdziecie tam logotypy czy wzmianki o tych firmach, które są chętne do współpracy. Po takim rozeznaniu spróbujcie wspólnie zastanowić się, do czego będzie Wam potrzebne wsparcie danej firmy i w jakim zakresie.

Co mogą zaoferować Wam firmy?

- druk afiszy (ulotki, plakaty, foldery, banner) reklamujących Wasz projekt,
- wsparcie finansowe (w tym celu warto skontaktować się z opiekunem/nauczycielem i przedyskutować, w jaki sposób przekazać takie wsparcie),
- wsparcie rzeczowe – może potrzebujecie jakichś przedmiotów, które dana firma wytwarza, np. materiałów piśmienniczych czy budowlanych,
- wsparcie osobowe – może w ramach wolontariatu pracowniczego osoby pracujące w danej firmie będą w stanie Was wesprzeć w działaniach? Pomyślcie, jaką rolę mogłyby odegrać w Waszych akcjach.

Co możecie zaoferować firmie?

- umieszczenie w Waszych informacjach i na plakatach ich logotypu,
- przy okazji pisania podsumowania do lokalnych mediów podziękowanie za wkład w Wasze działanie,
- młodzi ludzie z Waszej miejscowości dowiedzą się, że dana firma jest przyjazna podejmowanym przez nich inicjatywom,
- możecie zasugerować ich pracownikom zaangażowanie w wolontariat pracowniczy.

O organizacjach pozarządowych słów kilka

Wokół Was działają różnego rodzaju organizacje pozarządowe. Jedne z nich zajmują się zwierzętami w potrzebie, inne działają na rzecz osób starszych, jeszcze inne zbierają pieniądze na rehabilitację osób chorych czy działają bezpośrednio z osobami z niepełnosprawnością. Może być tak, że w Waszym działaniu będziecie potrzebować wsparcia takich organizacji.

Co warto wiedzieć o organizacjach pozarządowych?

- nie działają dla zysku,
- zrzeszają osoby będące specjalistami w danym temacie,
- posiadają doświadczenie w organizowaniu różnego rodzaju projektów,
- mają znajomości wśród osób z lokalnej społeczności,
- zdarza się, że mają miejsce i sprzęt umożliwiające przeprowadzenie planowanych przez Was działań,
- ich członkowie i pracownicy działają na rzecz wyznaczonych przez nich celów.

Jeżeli chodzi o to, co Wy możecie im zaoferować, to sytuacja jest tu podobna jak w przypadku firm i instytucji. Pamiętajcie jednak, że organizacje pozarządowe – w przeciwieństwie do tych wyżej wymienionych – częściej oferują Wam wsparcie osobowe czy rzeczowe aniżeli finansowe.

VI. CO NAS NAPĘDZA – POMYSŁY

W tej części prezentujemy kilka ciekawych przykładów działań. Może coś Was zainspiruje?

SPOŁECZNA SZKOŁA PODSTAWOWA NR 2 W POZNANIU **Program „Młodzi głosują”**

„Zadania przeprowadzane były od początku kwietnia na lekcjach wiedzy o społeczeństwie oraz zajęciach wychowawczych oraz realizowane były na terenie szkoły oraz okolic. Nie tylko ósmoklasiści, ale i młodszy uczniowie wykazali się ogromnym zaangażowaniem. Podczas dnia gier planszowych przeznaczone do tego sale były pełne. Owe gry sprawdzały oraz pogłębiały wiedzę nie tylko o samej Unii Europejskiej, ale także o nadchodzących wyborach do Parlamentu UE. Wszyscy nauczyciele w szkole wspomagali nasze działania oraz chętnie w nich uczestniczyli. Dzięki tej akcji zarówno my, jak i nasi koledzy, sprawdziliśmy swoją wiedzę”.

Pani Agnieszka Pernak wraz z siedmiorgiem uczniów i uczennic postanowili zorganizować młodzieżowe wybory wśród uczniów klas 6-8 oraz w klasie 3 gimnazjum w swojej szkole. Wybory zostały przeprowadzone sprawnie i ekspresowo (trwały godzinę). Jednym z ciekawych rozwiązań było to, że każdy rocznik miał swoje oddzielne stanowisko, w którym mógł pobrać kartę wyborczą i oddać swój głos. W trakcie realizacji zadań programowych wpadli również na pomysł, który z pewnością pomógł im zainteresować uczniów głosowaniem i w dniu wyborów osiągnąć w szkole frekwencję na imponującym poziomie 86%: zorganizowali dzień gier planszowych. W jego trakcie można było stworzyć własną grę o Unii Europejskiej, a także zagrać w grę przygotowaną przez inną osobę – dzięki temu można było pogłębić swoją wiedzę. Dzień okazał się wielkim sukcesem – wzięło w nim udział 150 uczniów i uczennic oraz 30 nauczycieli i nauczycielek. Więcej o kampanii profrekwencyjnej i dniu gier planszowych przeczytacie tutaj: <https://mg2019ue.ceo.org.pl/relacje/116-wez-udzial-w-wyborach-czyli-kampanii-przedwyborczej-czes-c-pierwsza/>.

Innymi działaniami tego zespołu były:

- sondaż przeprowadzony zarówno wśród społeczności szkolnej, jak i wśród mieszkańców osiedla Wichrowe Wzgórze. Do wymyślenia pytań zaangażowano całą klasę – spośród zaproponowanych pytań wybrano trzy najczęściej powtarzające się propozycje i te zawarto w sondażu. Uczniowie i uczennice przepytali ponad 80 osób,
- lekcje o Parlamencie Europejskim, przeznaczone dla uczniów klas ósmych. Wzięli w nich udział także zaproszeni goście, a uczniowie pokazywali na nich swoje prezentacje oraz projekty,

Źródło: <https://mg2019ue.ceo.org.pl/wizytowka/247-agnieszka-pernak/>

I LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE IM. BOLESŁAWA CHROBREGO W PIOTRKOWIE TRYBUNALSKIM

Program „Młodzi głosują”

„Wydaje nam się, że nasze działania trafiły do większości odbiorców. Według nas najlepiej wyszła nam lekcja kierowana do uczniów o Parlamencie Europejskim, filmik zachęcający młodych do głosowania oraz quiz oparty na lekcji przeprowadzonej przez nas. Jesteśmy bardzo zaskoczeni, jak dobrze nam to poszło, pomimo braku czasu oraz problemów z miejscem przeprowadzenia quizu, gdyż planowaliśmy przeprowadzić lekcję w auli, gdzie odbywały się egzaminy maturalne, przez co musieliśmy przyspieszyć lekcję o kilka dni, co wiązało się z przygotowaniem jej w ekspresowym tempie”.

Ten mały, ale zmotywowany zespół w składzie: uczennica, dwóch uczniów i opiekun, Pan Janusz Błaszczuk, postanowił sięgnąć po nowoczesne formy wyrazu i – mimo wszystkich ograniczeń i presji czasu – przygotował filmik zachęcający do głosowania, w którym wystąpili zaproszeni goście (w tym prezydent i radni Piotrkowa Trybunalskiego). Autorzy zadbali o to, żeby filmik nie nosił znamion agitacji i był neutralny politycznie. W kolejnej edycji marzy im się przeprowadzenie kampanii wiralowej z prawdziwego zdarzenia. A tymczasem:

- nawiązali współpracę z władzami samorządowymi, dyrekcją i nauczycielami w szkole,
- przeprowadzili lekcję o Parlamencie Europejskim dla ponad 300 uczniów,
- przygotowali quiz dla klas pierwszych i drugich. Wzięło w nim udział 24 uczniów, którzy odpowiadali na 20 pytań zamkniętych i 2 otwarte. Quiz został przeprowadzony po lekcji o Parlamencie Europejskim. Szczegółowe informacje dotyczące quizu znajdziecie tutaj: <https://mg2019ue.ceo.org.pl/relacje/151-quiz-o-parlamencie-europejskim/>,
- włączyli w organizację wyborów całą szkołę: zarówno jej pracowników i pracownice, jak i uczniów i uczennice. Zadbali też o to, aby miejsce głosowania spełniało większość formalnych wymogów, stawianych rzeczywistym lokalom wyborczym. Jeśli chcecie sprawdzić, w jaki sposób zespół opisał przygotowania i jak przebiegało samo głosowanie w „Chrobrym”, zajrzyjcie tutaj: <https://mg2019ue.ceo.org.pl/relacje/574-piotrkowski-chrobsik-glosuje/>.

Źródło: <https://mg2019ue.ceo.org.pl/wizytowka/152-janusz-blaszczuk/>

ZESPÓŁ SZKOLNO-PRZEDSZKOLNY W DOBRYSZYCACH

Program „Młodzi głosują”

„Podjęte przez nas przedsięwzięcia były skierowane do szerokiej grupy odbiorców. Swój przekaz adresowaliśmy do uczniów, nauczycieli, rodziców, których spotykamy na co dzień w szkole. Dotarliśmy także z wytworami naszej pracy do mieszkańców naszej wspólnoty. Otwarte były dla nas drzwi urzędu gminy, gdzie nasze zaangażowanie w realizację projektu spotkało się z pełną akceptacją. Cieszymy się, że sami mogliśmy się dużo nauczyć, a zdobytą wiedzę podzieliliśmy się z innymi”.

W Dobryszykach wybory młodzieżowe organizowało dwóch uczniów, uczennica i ich nauczycielka, Pani Łucja Przerada. Ten zespół, choć malutki, doskonale przemyślał swoje działania profrekwencyjne i świetnie się do nich przygotował. Między innymi:

- zorganizował turniej dla uczniów z klas 6-8, który miał na celu nie tylko dobrą zabawę, ale też poszerzenie wiedzy o Parlamencie Europejskim i samych wyborach. Wszyscy chętni uczniowie dostali pakiet informacji dotyczących zarówno historii, składu, kompetencji i wpływu Parlamentu Europejskiego na codzienne życie ludzi w Polsce, jak i zasad głosowania. Organizatorzy chcieli zwrócić uwagę uczniów, że każdy głos jest istotny, dlatego istnieją specjalne możliwości głosowania dla osób niepełnosprawnych, w podeszłym wieku czy przebywających za granicą. Każdy uczestnik quizu rozwiązywał go w dogodnej dla siebie chwili – losował trzy pytania, a po udzieleniu błędnej odpowiedzi mógł zapoznać się z poprawną. Więcej o tym edukacyjnym quizie przeczytacie tutaj: <https://mg2019ue.ceo.org.pl/relacje/659-jestesmy-przyszloscia-europy-/>,
- zrobił koszulki z profrekwencyjnymi nadrukami, dzięki którym był dobrze widoczny w przestrzeni publicznej,
- przygotował ulotki profrekwencyjne i sondaż sprawdzający zainteresowanie wyborami do Parlamentu Europejskiego. Sondaż zawierał m.in. pytania dotyczące korzyści wynikających z członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Zespół wykorzystał też plakaty profrekwencyjne, przygotowane w ramach programu przez ich rówieśników z innych klas,
- podczas kampanii profrekwencyjnej postawił na bezpośrednie działania w szkole i poza nią. Do głosowania zachęcał nauczycieli, rodziców i pracowników szkoły. Poza szkołą odwiedzał sklepy i zakłady usługowe oraz rozmawiał z przechodniami. Prosił ich także o udzielenie odpowiedzi na pytania sondażowe,
- zadbał o to, aby wszyscy zainteresowani wzięciem udziału w wyborach poznali zasady głosowania: przekazał je na plakatach, szkolnym apelu i na początku zajęć w poszczególnych klasach. Wszystkie działania zespołu zaowocowały imponującą frekwencją – na poziomie 95% uprawnionych! O tym, jak wyglądały przygotowania do wyborów i co działo się później, przeczytacie tutaj: <https://mg2019ue.ceo.org.pl/relacje/649-jestesmy-aktywni-glosujemy/>.

Źródło: <https://mg2019ue.ceo.org.pl/wizytowka/269-lucja-przerada/>

DZIENNIKARSKA PASJA

Program „Młodzi w akcji”

W Gminnej Bibliotece Publicznej im. Leona Ropla-Filia w Kębtowie powstał wyjątkowy reportaż filmowy! Młodzi ludzie pod opieką Pani Pauli Semak przygotowali opowieść o utalentowanych osobach ze swojej miejscowości.

Bohaterami reportażu zostały wojownicze dziewczyny oraz tańczący chłopak. Na podstawie wywiadów i archiwalnych zdjęć powstał wyjątkowy materiał filmowy. Oto, co autorzy opowiadają o swoim projekcie:

„Rozpoczęliśmy od paru spotkań organizacyjnych. Dowiedzieliśmy się, czym się charakteryzuje reportaż, jak odpowiednio przeprowadzić wywiad. Następnie wybraliśmy temat oraz bohaterów naszego reportażu i... zaczęło się dziać :). Podzieliliśmy się obowiązkami – część osób zajęła się stworzeniem pytań do naszych bohaterów, dwie osoby zostały operatorami kamery. Dodatkowo mamy również fotografa, który uwieczni nasze działania na zdjęciach.

Bohaterami naszego reportażu są młode osoby pochodzące z naszej miejscowości. Dwie dziewczyny, które odnoszą duże sukcesy w kickboxingu (zdobywczyni Pucharu Świata oraz mistrzyni świata juniorów) oraz Patryk, który realizuje się w tańcu, między innymi baletowym. Nasz reportaż ma na celu docenienie młodych osób z naszej miejscowości, które mimo młodego wieku odnoszą spore sukcesy. Zależy nam również na pokazaniu dwóch różnych pasji – z jednej strony młode dziewczyny, które świetnie się sprawdzają w „męskim” sporcie, jakim jest kickboxing, a z drugiej strony Patryk, który wspaniale realizuje się w tańcu baletowym”.

Zwiastun reportażu pt. „Goniąc za marzeniami” można obejrzeć **TUTAJ**, a pełny materiał **TUTAJ**.

Źródło informacji: <https://mlodziwakcji.ceo.org.pl/aktualnosci/dziennikarska-pasja>

MŁODOPOMOCNI ZNOWU W AKCJI!

Program „Młodzi w akcji”

Grupa młodzieży pod opieką Pani Grażyny Kaczmarek z Zabrzeńskiego Centrum Kształcenia Ogólnego i Zawodowego kolejny raz szykuje imprezę charytatywną pod nazwą Memoriał im. Mateusza Cebuli. Przy okazji powstanie „Reportaż po sąsiedzku” na temat tego wydarzenia i jego bohaterów.

Tematem reportażu będzie organizowana od czterech lat impreza charytatywna oraz jej bohaterowie. Mateusz Cebula był bohaterem pierwszego wydarzenia. Niestety, nie udało mu się wyzdrowieć, jednak trwale zainspirował „Młodopomocnych” do działania na rzecz pomocy innym chorym dzieciom i – za zgodą rodziców – został patronem corocznej imprezy.

Mottem „Młodopomocnych” jest parafraza słów bohatera „Ziemi obiecanej” – „Ja nie mam nic, ty nie masz nic, on nie ma nic. To razem mamy tyle, żeby zrobić coś dobrego”. Dotychczas odbyły się dwa spotkania grupy projektowej, na których młodzi ludzie podzielili się obowiązkami i opracowali program imprezy: zamierzają zorganizować turniej siatkówki dla zabrzeńskich i gliwickich szkół różnego typu, kiermasze, grill, licytacje oraz pchli targ/outlet.

Już wiele udało się zrobić:

- przygotowali materiały promocyjne (plakat, ulotki i zaproszenia dla gości),
- opracowali wzory pism do sponsorów, zaproszonych szkół i sojuszników,
- pozyskali patronat medialny od lokalnych i regionalnych mediów,
- nawiązali współpracę z fundacjami, których podopiecznymi są bohaterowie wydarzenia.

Najbliższe wyzwania dla młodych ludzi to pozyskanie sojuszników i sponsorów przedsięwzięcia oraz zdobycie honorowego patronatu prezydenta miasta Zabrze, Pani Małgorzaty Mańki-Szulik. Trzymamy kciuki za powodzenie ich projektu!

Źródło: <https://mlodziwakcji.ceo.org.pl/aktualnosci/mlodopomocni-znowu-w-akcji>

VII. NIEZBĘDNIK

Poniżej znajdziecie odnośniki do ciekawych materiałów, dzięki którym będziecie mogli poszerzyć swoją wiedzę na temat działań lokalnych.

Materiały

Publikacja „Kolejny krok na szlaku współpracy”,

<https://mlodyobywatel.ceo.org.pl/kolejny-krok-na-szlaku-wspolpracy>

Publikacja „Przepis na edukację kulturalną”,

<https://rezydencje.ceo.org.pl/aktualnosci/przepis-na-edukacje-kulturalna-0>

Publikacja „Sztuka zaangażowania”,

<https://rezydencje.ceo.org.pl/aktualnosci/publikacja-sztuka-zaangazowania>

Publikacja „Sztuka zaangażowania w MOS-ach i MOW-ach”,

<https://rezydencje.ceo.org.pl/aktualnosci/sztuka-zaangazowania-w-mos-ach-i-mow-ach>

Artykuł „Pięć odważnych nastolatków, które chcą zmienić świat”,

<https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/swiat/1791148,1,piec-odwaznych-nastolatkow-ktore-chca-zmienic-swiat.read>

Publikacja „Porozumienie bez przemocy”,

<https://fundacjajera.files.wordpress.com/2014/04/marshall-rosenberg-porozumienie-bez-przemocy.pdf>

Publikacja „Jak zrealizować kampanię społeczną?”,

<https://media.ceo.org.pl/aktualnosci/jak-zrealizowac-kampanie-spoieczna>

Artykuł „Praktyczny poradnik social media, czyli jak skutecznie angażować odbiorców”,

<https://www.testin.pl/praktyczny-poradnik-social-media-czyli-jak-skutecznie-angazowac-odbiorcow/>

Publikacja „Media społecznościowe w szkole”,

https://akademia.nask.pl/publikacje/SM_w_szkole.pdf

Ćwiczenia

Autorefleksja wokół zaangażowania i mocnych stron – mapa marzeń, str. 43,

https://mlodziwacji.ceo.org.pl/sites/mlodziwacji.ceo.org.pl/files/wiwat_niepodleglosc_net.pdf

Podział obowiązków między osobami w zespole, str. 17-18,

https://mlodziwacji.ceo.org.pl/sites/mlodziwacji.ceo.org.pl/files/mwa_wiwat_kreatywnosc_strony_1403.pdf

Kompletowanie grupy, str. 38-42,

https://mlodziwakcji.ceo.org.pl/sites/mlodziwakcji.ceo.org.pl/files/wiwat_niepodleglosc_net.pdf

Zasady dobrej dyskusji w klasie, str. 22,

<https://opolityce.ceo.org.pl/materialy/materialy-metodyczne/przewodnik-metodyczny-dla-nauczycieli-i-nauczycielek>

O czym warto pamiętać – emocje, str. 17,

<https://ceo.org.pl/publikacje/edukacja-globalna-i-ekologiczna/punkty-widzenia-klub-dobrej-rozmowy-przewodnik-dla>

Wideo

Webinarium „Wrażliwość kulturowa liderów i liderów”,

https://www.youtube.com/watch?v=_bd3-HKzcmA&feature=youtu.be

Webinarium „Nie trać czasu na nudę! Lokalne działania społeczne w wakacje”,

<https://www.youtube.com/watch?v=Mii7WPwzrSc>

Webinarium „Jak podejmować decyzje w grupie”,

<https://youtu.be/9es7aVopai0>

Webinarium „Praca zespołowa – jak i dlaczego?”,

<https://youtu.be/7z0Y5F78NSc>

Wideo „Czym jest dialog?”,

<https://youtu.be/m63aZBoH7IE>

Wideo „Jak prowadzić wartościową rozmowę?”,

<https://www.youtube.com/watch?v=bsqSFfBUcxQ>

Od 1995 r. Centrum Edukacji Obywatelskiej zaprasza polskie szkoły do prowadzenia działań profrekwencyjnych przed wyborami. Do tej pory w symulacjach wyborów wzięło udział niemal 3 miliony uczniów i uczennic! Celem akcji „Młodzi głosują” jest zwiększenie uczestnictwa młodych ludzi w życiu publicznym, w tym zachęcenie ich do świadomego udziału w wyborach poprzez:

- umożliwienie młodym udziału w wyborach szkolnych i oddania głosu na konkretne komitety wyborcze,
- dostarczenie informacji na temat procedur demokratycznych i znaczenia wyborów,
- zaangażowanie w działania na rzecz wysokiej frekwencji wyborczej, skierowane do dorosłych wyborców.

Młodzi ludzie – także niepełnoletni – mają swoje zdanie i poglądy. Program „Młodzi głosują” daje im możliwość wypowiedzenia się w ważnych sprawach dla kraju i wspólnoty europejskiej.

Uniwersytet SWPS to nowoczesna uczelnia oparta na trwałych wartościach. Silną pozycję zawdzięcza połączeniu wysokiej jakości dydaktyki z badaniami naukowymi spełniającymi światowe standardy. Oferuje praktyczne programy studiów z psychologii, prawa, zarządzania, dziennikarstwa, filologii, kulturoznawstwa czy wzornictwa, dostosowane do wymagań zmieniającego się rynku pracy. Uniwersytet SWPS od lat dzieli się wiedzą i popularyzuje naukę nie tylko w murach kampusów, lecz także za pośrednictwem mediów społecznościowych oraz własnych kanałów multimedialnych. We współpracy z partnerami zewnętrznymi organizuje liczne wydarzenia poświęcone wyzwaniom współczesności. Dociera do młodzieży, rodziców i opiekunów, osób zainteresowanych samorozwojem, aktualną wiedzą o człowieku i społeczeństwie, nowymi trendami w nauce, kulturze, biznesie, prawie i designie.

Więcej informacji na stronie: www.swps.pl.

Centrum Edukacji Obywatelskiej jest największą polską organizacją pozarządową działającą w sektorze edukacji. Od blisko 25 lat zmieniamy polską szkołę i konsekwentnie pracujemy na rzecz tego, by młodzi ludzie uczyli się mądrzej i ciekawiej, a praca nauczycieli i nauczycielek oraz dyrektorów i dyrektorek była bardziej efektywna i satysfakcjonująca. Wprowadzamy do szkół nowoczesne metody nauczania oraz ocenianie kształtujące. Prowadzimy programy, które pomagają młodym ludziom zrozumieć świat, rozwijają krytyczne myślenie, wiarę we własne możliwości, uczą przedsiębiorczości i odpowiedzialności, zachęcają do angażowania się w życie publiczne i działania na rzecz innych.

Więcej informacji na stronie: www.ceo.org.pl.

